עין משפט נר מצוה

קלו א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יב סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רנד סעיף ח:

קלז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:

קלח ג מיי' פ"ג שם הלכה יד:

קלט ד מיי' שם הלכה יז סמג שם טוש"ע או"ח סימן רנג סעיף א וסימן שם סעיף יא:

שייך לעיל ע"א ושם סוי' דלב"ש

קמ ה מיי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע או"ח סימן רנג סעיף א:

קמא ו ז מיי' שם הלכה יג וסמג שם טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף א:

קמב ח ט מיי' שם הל' טו טור שו"ע שם סעיף ב:

קמג י מיי' פ"ו מהלכות שבת הלכה יט סמג שם טוש"ע או"ח סימן רמו סעיף ג:

קמד כ מיי' פ"ג מהל' חמץ ומצה הלכה יא סמג לאוין עו טור שו"ע או"ח סי' תמג סעיף א:

נושא: חיפוש אחר תנא שאוסר הנחת דברים מסוימים בתנור לפני כניסת שבת

נושא: גזירה שמא יחתה בגחלים

מבנה: הסבר פעולות שונות שמותרות למרות שנראה שיש חשש שמא יחתה בגחלים

מוגמר ונפרית מ"ט שרו ב"ש? התם מנח ארעא. גיגית, ונר, וקדרה, ושפוד מ"ט שרו ב"ש? דמפקר להו אפקורי. מאן תנא להא דת"ר *לא תמלא אשה קדרה עססיות ותורמסין ותניח לתוך התנור ע"ש עם חשכה ואם נתנן, למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו. כיוצא בו לא ימלא נחתום חבית של מים ויניח לתוך התנור ע"ש עם חשכה ואם עשה כן, למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו. לימא ב"ש היא ולא ב"ה? אפילו תימא ב"ה גזירה שמא יחתה בגחלים. א"ה מוגמר ונפרית נמי לגזור! התם לא מחתי להו דאי מחתי סליק בהו קוטרא וקשי להו. אונין של פשתן נמי ליגזור! התם כיון דקשי להו זיקא לא מגלו ליה. צמר ליורה ליגזור? אמר שמואל ביורה עקורה. וניחוש שמא מגים בה? בעקורה וטוחה. והשתא דאמר מר גזירה שמא יחתה בגחלים, האי *קדרה חייתא שרי לאנוחה ע"ש *עם חשיכה בתנורא, מ"ט? כיון דלא חזי לאורתא אסוחי מסח דעתיה מיניה ולא אתי לחתויי גחלים. בשיל שפיר דמי. בשיל ולא בשיל אסיר, ואי שדא ביה גרמא חייא שפיר דמי. והשתא דאמר מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא מגלו ליה, האי בשרא דגדיא ושריק שפיר דמי, דברחא ולא שריק אסור, דגדיא ולא שריק דברחא ושריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסיר, ולרב אשי דשרי *(והתניא) *אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום! התם דברחא ולא שריק. איכא דאמרי *דגדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי, דברחא נמי ושריק שפיר דמי, כי פליגי דברחא ולא שריק; דרב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסיר, ולרב אשי דשרי *(והתניא) אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום! התם בבשרא אגומרי. אמר רבינא האי קרא חייא שפיר דמי כיון דקשי ליה זיקא כבשרא דגדיא דמי:

ב"ש אומרים אין מוכרין: ת"ר ב"ש אומרים לא ימכור אדם חפצו לנכרי ולא ישאילנו ולא ילונו ולא יתן לו במתנה אלא כדי שיגיע לביתו, וב"ה אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה, רבי עקיבא אומר כדי שיצא מפתח ביתו. א"ר יוסי בר' יהודה הן הן דברי רבי עקיבא הן הן דברי בית הלל לא בא רבי עקיבא אלא לפרש דברי ב"ה: ת"ר *ב"ש א' לא ימכור אדם חמצו לנכרי אלא אם כן יודע בו שיכלה קודם הפסח דברי ב"ש ובית הלל אומרים כל זמן שמותר לאוכלו מותר למוכרו. רבי יהודה אומר כותח

רש"י

מוגמר ונפרית מ"ט שרו. הא מנחי בכלים: כגון דמנחי מוגמר ונפרית בארעא. ולא בכלי: גיגית. שהשכר בתוכו ולאי אפשר לשופכו לארץ והשעורין נשורין כל השבת יותר מג' ימים והשבת בכלל: וכן נר הדולק בשבת וכן קדרה שעל גבי כירה שאי אפשר שלא תצטמק בשבת וכן שפוד המונח בתנור כדתנן (דף יט:) משלשלין את הפסח ולא פליגי ב"ש: דמפקר להו. לכלים ושוב אינו מצווה על שביתתן: עססיות ותורמסין. מיני קטניות וצריכין בישול יותר: בכדי שיעשו. כדי שלא יהנה ממלאכת שבת: יחתה בגחלים. למהר בישולן: סליק בהו קוטרא. של עצים ומשחיר הבגדים ועשן העצים קשה להם וכן בגפרית: לא מגלו. משכה פי תנור וליכא למגזר שמא יחתה בגחלים: לגזור. שמא יחתה בגחלים: עקורה. מעל האור: מגים. מהפך בה ובמבושל הוי בישול: וטוחה. מכוסה בכיסוי שלה וטוחה בטיט סביב דטולי האי לא טרח ומידכר: והשתא דאמר מר. דהגחת קדרה לא אסירה אלא משום חתייה: קדרא חייתא שפיר דמי. להשהותה לכתחלה מבעוד יום בתנור והיא מתבשלת כל הלילה דודאי חייתא לאו לדעתא למיכלה לאורתא אלא למחר לא בעי לחתויי שהרי יש לה שהות גדול ולא דמי לעססיות ותורמסין שאין כל הלילה והיום די להן: ובשיל שפיר דמי. מבושלת כל צרכה שפיר דמי להניחה דלא בעי חיתוי: שדא ביה גרמא חייא. דלאו דעתיה למיכליה לאורתא: גדיא. קשי ליה זיקא: שריק. פי התנור בטיט סביב כיסוי שאינו מוכן לחתות: ברחא. איל גדול לא קשיא ליה זיקא ואתי לגלויי פי התנור ליטול כיסויו ולחתות: דגדיא ולא שריק. חדא לאיסורא וחדא להיתרא: בבשרא אגומרי. שאינו בתנור דאפילו כיסוי ליכא ומוכן להפוך בו ולחתות: לא ישאילנו. שאלה=דבר החוזר בעין הלואה=בדבר הניתן להוצאה: אלא כדי שיגיע. הנכרי לביתו מבעוד יום ואע"ג דבדידיה קטרח מחמירין ב"ש דמיחלף בשלוחו: בית הסמוך לחומה. של עיר אחרת שהנכרי דר שם שהרי יכול להגיעו שם: מפתח ביתו. של ישראל: הן הן דברי כו'. לא בא ר"ע לחלוק על ב"ה אלא לחלוק על תנא בן מחלוקתו שאמר אליבא דב"ה לבית הסמוך לחומה ובא ר"ע לומר לא אמרו ב"ה כן אלא כו':

תוספות

לה כב"ש אלא הש"ס הוא דקאמר הכי הא מני ב"ש היא אליבא דרב יוסף דמוקי לה משום שביתת כלים אבל לרב אושעיא מצינן למימר דמוקי לה כב"ה ואית ליה השמעת קול כרבה וכן פסק ר"ח דטעמא דריחים משום השמעת קול ואתי כב"ה ועוד דסוגיא דלקמן לא מיתוקמא אלא כרבה כדפי' וקי"ל כרב אושעיא דמתן תנא שביתת כלים בית שמאי היא ומותר להשאיל כלים לנכרי ואין לחוש במה שעושה בו הנכרי מלאכה אבל בהמתו אסור להשאיל דשביתת בהמתו עליו דאורייתא: *ולבית שמאי אף על גב דלא קעביד מעשה וכו'. השתא דטעמא דב"ש משום שביתת כלים הנך ג' בבות קמייתא אין שורין דיו וסממנים ואונין ומצודות הוו משום שביתת כלים שהמלאכה נעשית בתוך הכלי ומלאה שהכלי עושה המלאכה אבל מוכרין לנכרי ועורות לעבדן וכלים לכובס לא הוי משום שביתת כלים דבמה שהעורות מתעבדין אין העור עושה המלאכה אלא האדם המעבד עושה המלאכה וכן בגד המתלבן האדם המלבנו עושה המלאכה אלא טעמא דאסרי בית שמאי משום דמיחלף בשלוחו והכי נמי מוגמר ונפרית דמוקי בסמוך דמנחי אארעא אף על גב שהכלים העליונים מתגפרים ומתגמרים לא שייך שביתת כלים כדפרישי' שהכלי שאין המלאכה נעשית בו אין כאן משום שביתת כלים:

דמפקרא להו אפקורי. ואע"ג דאמר בנדרים (דף מה:) דבעינן הפקר בפני ג' הכא לא בעינן דמסתמא *מפקיר להו ואין לסמוך על זה להשכיר סוס לנכרי ולהפקיר דהכא שאני משום דלא אפשר בענין אחר ועוד שאין הדבר מפורסם:* לא ימלא נחתום כו'. כדמסיק גזירה שמא יחתה אף ע"פ שיש שהות הרבה להתחמם חיישינן שמא יעמוד לפי שרגילים לחמם על אש רפה ויהא צריך לחתות: גזירה שמא יחתה. ואם תאמר מעיקרא דלא ידע האי טעמא תקשי ליה מתני' דבשר בצל וביצה ותרנגולת וי"ל דהתם ידע שפיר דהוי טעמא משום שמא יחתה שאין דבר מפסיק * ביני גחלים: דילמא מגים בה. והוי מבשל: ביורה עקור' וטוחה. ואין לחוש שמא יגלה ויגיס שאין דרך להגיס כמו לחתות ועוד דשמא מיהדק טפי: בשיל ולא בשיל אסור. נ"ל דלא הוי כמאכל בן דרוסאי דאי הוה כמאכל בן דרוסאי שרי להשהותו על גבי כירה אע"פ *שאינה גרופה וקטומה: האי בישרא דגדיא ושריק. מפרש בה"ג דמכאן ואילך איירי בכלי וכן משמע מדמייתי עלה אין צולין בשר בצל וביצה ולקמן בפרקין נמי מייתי לה אמשלשלין את הפסח והכי ברחא ולא שריק אסור אפי' בחיות כיון דמיירי בכלי דאיכא למיחש לחתויי: התם בבשרא אגומרי. וא"ת לרב אשי דשרי ברחא ולא שריק ולא אסר אלא בבשרא אגומרי היכי מוקי ליה מתני' דאין נותנין הפת בתוך התנור (דף יט:) ועוד משלשלין את הפסח (א) אמרי' מאי טעמא משום דבני חבורה זריזין הן *כדמפרש לקמן (דף כ.) והא בלאו הכי נמי שרי וי"ל דמיירי שהתנור פתוח דהוי כמו בשרא אגומרי ונראה דאין הלכה כרב אשי בהאי לישנא דשרי ברחא ולא שריק דסוגיא דלעיל דקאמר כיון דקשי ליה זיקא לא מגלו לה אתיא כוותיה וכן סוגיא דלקמן גבי בני חבורה זריזין הם דמשני האי מנהח פי' וקשי ליה זיקא והאי דלא מנהח לא ולרב אשי אפי' היכא דלא קשי ליה זיקא שרי: לא ישאילנו כו' אלא כדי שיגיע לביתו. לא מיירי בכלים דאסור לב"ש משום שביתת כלים דאפילו ברביעי או בחמישי נמי אלא כגון חלוק ושאר דברים וטעמא משום הוצאה ונראה כשלוחו כדפי"ה:

אם להקפיד על הגמר לפני שיחול זמן האיסור:
1. בעינייני שבת.
2. חמץ לגבי פסח.

רבינו חננאל

מסורת הש"ס

תוספתא שבת פ"ד. פסחים כח.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה התם וכו' את הפסח כשאר אמרינן

גליון הש"ס